

Handleiding voor het schrijven van een ICER-fiche

Herzien november 2008

A Signaleringsfiches

Algemeen

Een signaleringsfiche dient om op korte termijn de betrokken bewindslieden te informeren over de mogelijke gevolgen van een belangwekkend arrest van het Hof van Justitie van de EG. Het fiche maakt duidelijk dat een belangwekkend arrest is geweest en wat de mogelijke gevolgen daarvan kunnen zijn voor onder meer Nederlands beleid en wet- en regelgeving. Het fiche is formeel gericht aan de bewindslieden. In de praktijk zal de uitleg van de Hofrechtspraak juist van belang zijn voor beleidsmedewerkers (vaak niet-juristen). Daarom is het van belang dat fiches in niet-juridisch taalgebruik en zo concreet mogelijk de gevolgen van een uitspraak weergeven. Het volgende format wordt aangehouden; voor verdere uitleg, zie onder de betreffende elementen.

- Signaleringsfiches worden alleen opgesteld indien zij van belang zijn voor meer dan een departement, dit ter beoordeling aan de ICER-H.
- Fiches zijn maximaal 1 pagina A4 en bevatten uitsluitend hoofdtekst.
- Binnen drie maanden na de uitspraak door het Hof ligt een conceptfiche aan de ICER voor (zie ook hieronder bij de procedure).

Elementen signaleringsfiche

- **Datum arrest, zaaknummer, partijen**

Arrest van het Hof van Justitie / Gerecht van eerste aanleg van (datum, zaaknummer, partijen). Indien niet helder, naamsaanduiding van het arrest weergeven, bijv.: Commissie / Nederland (varkenspest)

- **Betrokken departementen**

- **Sleutelwoorden**

In principe volstaan de trefwoorden die in het arrest zijn weergegeven (overbodige weglaten).

- **Beleidsrelevantie**

Geef in niet-juridisch taalgebruik aan wat de belangrijkste gevolgen van het arrest zijn. Hierbij kan gedacht worden aan het volgende. Heeft het arrest vooral relevantie voor de uitleg van bepaalde juridische begrippen of voor de beleidspraktijk? Is het in Nederland gangbare beleid strijdig met de uitspraak? Zo ja, om welk beleid gaat het precies en wat zou er moeten veranderen? Heeft het arrest vooral relevantie voor de uitleg van bepaalde juridische begrippen?

- **Samenvatting van feiten, redenering en dictum**

Geef een zeer korte samenvatting van de relevante feiten en de overwegingen van het Hof. De samenvatting hoeft niet juridisch "sluitend" te zijn. Het gaat erom dat de lezer in één oogopslag kan zien waar het arrest over gaat.

Neem bij voorkeur niet de bewoordingen van het Hof over. Dit leidt tot een veel te juridische en dikwijls ook te omslachtige formulering. Vat de bedoeling van de uitspraak samen in een voor eenieder begrijpelijk verhaal. Aarzel niet om de formuleringen van het Hof (binnen de grenzen van het juridisch verantwoorde) te interpreteren om te komen tot een voor het beleid zo operationeel mogelijke tekst.

- **Eerste inventarisatie van de mogelijke effecten voor het beleid, wetgeving, rechtspraak of rechtspraktijk op nationaal of Europees niveau**

Een indicatie van de mogelijke gevolgen van het arrest dienen hier te worden aangegeven. In gevallen waarin binnen de productietermijn van een maand gekomen kan worden tot een

oordeel over de daadwerkelijke gevolgen is het wenselijk om zulks ook te doen. Dit zal bijvoorbeeld het geval kunnen zijn als de gevolgen zich beperken tot de rechtspraak doordat het arrest een duidelijke regel voor de nationale rechter geeft of als de gevolgen beperkt zijn tot bijvoorbeeld de ontvankelijkheid bij het Hof of Gerecht.

Bij ambigue uitspraken van het Hof, of uitspraken die een bepaalde richting op lijken te wijzen, is voorzichtigheid geboden. Signaleren van de ontwikkeling, het duidelijk formuleren van de vragen die het arrest doet rijzen en stimuleren tot alertheid is in een dergelijk geval de beste oplossing.

• **Voorstel voor behandeling**

Indien de gevolgen voor beleid, wetgeving of rechtspraak interdepartementaal moeten worden afgestemd komt in het voorstel van behandeling een opdracht te staan aan de ICER-H om voor deze verdere afstemming zorg te dragen en de ICER in een zogenaamd vervolgfiche hierover te informeren. Ook kan gekozen worden voor nadere uitwerking in een ICER-werkgroep. Indien uit het signaleringsfiche blijkt dat de gevolgen voor beleid / wetgeving door slechts één departement in kaart hoeven te worden gebracht (hoewel het arrest in eerste instantie wel meer dan één departement aanging) komt in het voorstel van behandeling een verzoek aan de betreffende minister te staan om de ICER te informeren over de gevolgen en de genomen / te nemen maatregelen. Daarnaast dient het fiche en het bijbehorende arrest te worden toegezonden aan de betrokken departementen* voor de eerste signalering.

(* interdepartementale overleggen, het VNG of het IPO – deze laatste twee via BZK).

Procedure

Departementen krijgen één maand de tijd om de noodzaak van een fiche te bezien. Vanaf het moment dat de opportuniteit wordt aangegeven, krijgen departementen nog twee maanden om een fiche te schrijven. Binnen maximaal drie maanden na de uitspraak door het Hof wordt dus een conceptfiche ter vaststelling aan de ICER aangeboden.

Als het fiche aan het eind van de termijn niet gereed is, moet de ICER-H een besluit nemen over het vervolg. Een fiche kan bijvoorbeeld niet zijn afgerond, omdat in een discussie over de inhoud geen compromis kan worden bereikt (situatie **A**) of omdat sprake is van capaciteitsgebrek (situatie **B**).

A. Het fiche is niet af, omdat in een discussie over de inhoud niet tot overeenstemming kan worden gekomen. De betrokken ICER-H-leden dragen dan de discussie over aan de ICER-leden van de betrokken departementen. Zij worden op dat moment verantwoordelijk voor de totstandkoming van het fiche. Het ICER-H-secretariaat informeert het ICER-secretariaat over de overdracht van het fiche aan de ICER-leden.

De betrokken ICER-leden bepalen in onderling overleg de inhoud van het fiche. Wanneer ze na één maand nog niet tot overeenstemming zijn gekomen, wordt het fiche voorgelegd aan de plenaire ICER.

Als de ICER-leden of de ICER tot een akkoord zijn/is gekomen, kan het fiche snel worden afgerond in de ICER-H.

Als de ICER-leden of de ICER niet tot een akkoord komen/komt, zal de ICER-H een fiche met meer visies opstellen.

B. Het fiche is niet af vanwege een andere reden dan discussie, bijvoorbeeld capaciteitsgebrek. Het ICER-lid (De ICER-leden) van het (de) betrokken departement(en) wordt (worden) eveneens na het verstrijken van de termijn verantwoordelijk voor het fiche. Dit betekent dat zij ofwel besluiten dat van de totstandkoming van het fiche wordt afgezien, ofwel dat zij zorgdragen voor het alsnog op korte termijn verschijnen van het fiche. Een eventueel capaciteitsprobleem wordt zo ook duidelijk.

B Vervolgfiches

Algemeen

Een vervolgfiche dient om de betrokken bewindslieden nauwkeuriger te informeren over de gevolgen van een belangwekkend arrest van het Hof van Justitie van de EG. Het fiche maakt duidelijk wat de belangrijkste ontwikkelingen zijn en welke gevolgen deze hebben voor onder meer Nederlands beleid en wet- en regelgeving. Het fiche is formeel gericht aan de bewindslieden. In de praktijk zal de uitleg van de Hofrechtspraak juist van belang zijn voor beleidsmedewerkers (vaak niet-juristen). Daarom is het van belang dat fiches in niet-juridisch taalgebruik en zo concreet mogelijk de gevolgen van een uitspraak weergeven. Het volgende format wordt aangehouden; voor verdere uitleg, zie onder de betreffende elementen.

- Vervolgfiches worden alleen opgesteld indien dit in het signaleringsfiche noodzakelijk is bevonden.
- Fiches zijn maximaal 2 pagina's A4 en bevatten uitsluitend hoofdtekst.
- Binnen twee tot drie maanden na het signaleringsfiche ligt een conceptfiche aan de ICER voor.

Elementen vervolgfiches

Datum arrest, zaaknummer, partijen

Arrest van het Hof van Justitie / Gerecht van eerste aanleg van (datum, zaaknummer, partijen)
Indien niet helder, naamsaanduiding van het arrest weergeven, bijv.: Commissie / Nederland (varkenspest). Geef aan dat het gaat om een vervolg op een signaleringsfiche.

• **Betrokken departementen**

• **Sleutelwoorden**

In principe volstaan de trefwoorden die in het arrest zijn weergegeven (overbodige weglaten).

• **Beleidsrelevantie**

Geef in niet-juridisch taalgebruik aan wat de belangrijkste gevolgen van het arrest zijn. Hierbij kan gedacht worden aan het volgende. Heeft het arrest vooral relevantie voor de uitleg van bepaalde juridische begrippen of voor de beleidspraktijk? Is het in Nederland gangbare beleid strijdig met de uitspraak? Zo ja, om welk beleid gaat het precies en wat zou er moeten veranderen? Heeft het arrest vooral relevantie voor de uitleg van bepaalde juridische begrippen?

• **Samenvatting van feiten, redenering en dictum**

Bespreek hier alleen die elementen die van belang zijn voor de kern van het arrest. (Wanneer het arrest bijvoorbeeld een ontvankelijkheidsvraag bevat, hoeft deze niet besproken te worden, tenzij dat element juist aanleiding gaf tot het schrijven van het fiche.)

Neem bij voorkeur niet de bewoordingen van het Hof over. Dit leidt tot een veel te juridische en dikwijls ook te omslachtige formulering. Vat de bedoeling van de uitspraak samen in een voor eenieder begrijpelijk verhaal. Aarzel niet om de formuleringen van het Hof (binnen de grenzen van het juridisch verantwoorde) te interpreteren om te komen tot een voor het beleid zo operationeel mogelijke tekst. Als de formuleringen van het Hof twijfel zaaien, aarzel dan niet om de vragen die het arrest oproept helder in het fiche te formuleren, ook als een antwoord niet onmiddellijk mogelijk is.

• **Korte analyse**

De korte analyse plaatst het arrest in een kader. Zijn er verschillen t.o.v. eerdere rechtspraak of vormt het arrest een bevestiging daarvan, etc.? Geef bij voor dubbele uitleg vatbare uitspraken van het Hof aan dat sprake is van onduidelijkheid en wat de opties zijn.

• **Gevolgen voor het beleid, wetgeving, rechtspraak of rechtspraktijk op nationaal of**

Europees niveau

Hier wordt beknopt en in heldere taal aangegeven wat de gevolgen zijn voor beleid, wetgeving of rechtspraak. Het uitgangspunt is om te komen tot een uniform standpunt terzake. Voorts wordt zoveel mogelijk aangegeven welke actie er wordt ondernomen naar aanleiding van het arrest. Als het arrest met betrekking tot de gevolgen op meer dan één manier kan worden uitgelegd, wordt dit vermeld.

• Voorstel voor behandeling

De inhoud hiervan dient te worden aangepast ten opzichte van het signaleringsfiche. Indien geconcludeerd is tot aanpassing van beleid of wetgeving komt hier in ieder geval een verzoek aan de betreffende minister te staan om de ICER terzake te informeren.

Veelal is toezending (ter kennisneming of behandeling) van het fiche en het bijbehorende arrest door de ICER aan de betrokken departementen* via de desbetreffende bewindsperso(n)en afdoende; zij zullen dan de nodige vervolgstappen uitvoeren. Denk evenwel ook aan het betrekken van het fiche bij op te stellen instructies, (ICER-) handleidingen en rapporten, of verwerking van het fiche in bestaande teksten.

(* interdepartementale overleggen, het VNG of het IPO – deze laatste twee via BZK).

Procedure

Binnen twee à drie maanden na het signaleringsfiche wordt het vervolgfiche toegezonden aan de ICER ter vaststelling.

Zie ook onder de procedure voor signaleringsfiches.